

**«Қазақтеңізкөлікфлоты»
Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС**

Жекелеген қаржылық есептілік

*2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жекелеген қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп.....	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп	4
Жекелеген қаржылық есептілікке ескертпелер.....	5-44

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің Басшылығы мен Қатысушысына

Ескертпесі бар пікір

Біз «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің (бұдан әрі - «Ұйым») жекелеген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп, жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің ойымызша, есебіміздің «Ескертпесі бар пікірді білдіру үшін негіз» бөлімінде сипатталған жағдайдың салыстырмалы көрсеткіштерге ықпалын қоспағанда, қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазақтеңізкөлікфлоты» ҰТКҚК» ЖШС-тің қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелері мен Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысын шынайы етіп көрсетеді.

Ескертпесі бар пікірді білдіру негізі

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздану белгілерінің болуымен, Ұйым баланстық құны 556.275 мың теңге болатын «Ғимараттар» тобы бойынша негізгі құралдардың және баланстық құны 2.160.087 мың теңге болатын инвестициялық жылжымайтын мүліктің өтелетін құнын бағаламады, бұл «Активтердің құнсыздануы» 36 ХҚЕС (IAS) талаптарына сәйкес келмейді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Ұйым «Ғимараттар» тобы бойынша негізгі құралдар мен инвестициялық жылжымайтын мүліктің өтелетін құнын бағалап, 1.276.295 мың теңге мөлшерінде инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануынан болған залалды мойындады, ал «Ғимараттар» тобы бойынша негізгі құралдардың өтелетін құны олардың баланстық құнынан асып түсті. Құнсызданудан болған залалдың барлық сомасы 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылды. ХҚЕС-тің мұндай сәйкессіздігінің 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепке әсері айқындалмады. 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы жекелеген қаржылық есептілік туралы біздің аудиторлық пікіріміз тиісінше түрлендірілді. Біздің ағымдағы кезең үшін жекелеген қаржылық есептілікке қатысты пікіріміз сондай-ақ бұл мәселенің ағымдағы кезең көрсеткіштерінің салыстырылуына және салыстырмалы көрсеткіштерге ықпалы себебімен түрлендірілді.

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің *Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі)* (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) сәйкес Ұйымға қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер ескертпесі бар өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың жекелеген қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық жекелеген қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Ұйымды таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жекелеген қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы жекелеген қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған алдын ала қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;

- ▶ Ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән тұғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жекелеген қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ жекелеген қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ жекелеген қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалардың назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, солармен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС



Динара Малаева
Аудитор

Аудитордың 2016 жылғы 25 ақпандағы
№ МФ-0000323 біліктілік куәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2020 жылғы 27 шілде



Рустамжан Сағатов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде
берген сериясы МФЮ-2 №0000003
болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	5	27.816.845	49.233.273
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	6	637.546	485.441
Материалдық емес активтер	7	85.045	108.753
Айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстар		22.537	-
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	2.159.410	1.704.807
Басқа да айналымнан тыс активтер		41.599	29.275
		30.762.982	51.561.549
Айналымдағы активтер			
Қорлар	9	249.278	239.734
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		88.301	291.445
Берілген қарыздар	10	-	1.139.546
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	11	4.375.887	7.672.757
Басқа да айналымдағы активтер	12	578.978	291.482
Ақша қаражаты мен оның баламалары	14	3.621.168	1.515.841
		8.913.612	11.150.805
Сатуға арналған активтер	13	6.329.437	-
Активтердің жиыны		46.006.031	62.712.354
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	15	11.575.721	11.575.721
Бөлінбеген пайда		11.312.550	10.675.592
Капитал жиыны		22.888.271	22.251.313
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Жалдау бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	16	2.698.228	4.513.425
Операциялық жалдау үшін алынған ұзақ мерзімді аванстар	17	59.548	4.468.540
Шарт бойынша міндеттемелер	18	72.101	3.572.331
Резервтер		49.279	36.275
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер		90.965	-
Пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	27	2.129.681	2.651.228
		5.099.802	15.241.799
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Жалдау бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	16	2.141.607	1.976.175
Операциялық жалдау үшін алынған қысқа мерзімді аванстар	17	4.907.225	9.534.906
Шарт бойынша міндеттемелер	18	4.800.157	6.877.191
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	19	3.253.591	3.880.155
Қаржылық кепілдік бойынша міндеттеме	28	2.003.093	1.893.585
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	20	912.285	1.057.230
		18.017.958	25.219.242
Міндеттемелер жиыны		23.117.760	40.461.041
Капитал мен міндеттемелер жиыны		46.006.031	62.712.354

Бас директор



А.Е. Оржанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Ф. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

1-32 аралығында ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	2019 жыл	2018 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	21	17.366.214	14.046.651
Жалға беруден түскен кіріс	22	20.352.200	12.161.132
Түсім		37.718.414	26.207.783
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	23	(20.070.068)	(14.079.777)
Жалпы пайда		17.648.346	12.128.006
Жалпы және әкімшілік шығыстар	24	(2.017.218)	(1.962.573)
Өткізу шығыстары		(24.045)	(58.123)
Басқа да операциялық кірістер	25	854.819	1.420.765
Басқа да операциялық шығыстар	25	(32.261)	(463.034)
Операциялық пайда		16.429.641	11.065.041
Қаржылық кірістер	26	99.216	43.885
Қаржылық шығыстар	26	(852.951)	(1.106.127)
Теріс бағамдық айырма, нетто		(142.565)	(328.217)
Құнсыздану залалы	5, 6	(12.605.466)	(2.297.380)
Дивидендтер бойынша кірістер		-	11.866
Салық салынғанға дейінгі пайда		2.927.875	7.389.068
Пайда салығы бойынша шығыстар	27	(1.872.917)	(3.510.314)
Бір жылғы пайда		1.054.958	3.878.754
Салықтарды шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны		1.054.958	3.878.754

Бас директор



А.Е. Орғанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Ф. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2019 жыл	2018 жыл
Операциялық қызмет			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		29.614.226	24.540.641
Өнім жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(18.289.349)	(11.222.366)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(1.394.751)	(1.098.362)
Бюджетке ақша төлемдері және басқасы		(3.072.765)	(1.417.720)
Пайдалануда шектелген ақша қаражатына аудару		(456.167)	(882.515)
Алынған пайыздар		60.172	35.696
Төленген пайыздар	16	(358.021)	(190.825)
Төленген пайда салығы		(2.170.950)	(1.394.000)
Операциялық қызметтен болған таза ақша ағындары		3.932.395	8.370.549
Инвестициялық қызмет			
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсім		1.246.960	51.249
Берілген қарыздарды өтеуден түскен түсімдер		1.131.383	190.212
Материалдық емес активтерді сатып алу		(20.846)	(23.106)
Алынған дивидендтер		-	12.061
Негізгі құралдарды сатып алу		(1.396.819)	(9.093.830)
Банк салымдары, нетто		-	644.240
Инвестициялық қызметке пайдаланылған таза ақша ағындары		960.678	(8.219.174)
Қаржылық қызмет			
Қаржылық жалдау бойынша өтеу	16	(2.279.410)	(849.598)
Төленген дивидендтер	16	(418.000)	-
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(2.697.410)	(849.598)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі/(азаяуы)		2.195.663	(698.223)
Ақша қаражаты мен оның баламаларына таза бағамдық айырма		(90.336)	2.478
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		1.515.841	2.211.586
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	14	3.621.168	1.515.841

Бас директор



А.Е. Орғанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Ф. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

1-32 аралығында ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	Жарғылық капитал	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2018 жылғы 1 қаңтарға	11.575.721	6.796.838	18.372.559
Бір жылғы пайда	-	3.878.754	3.878.754
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	3.878.754	3.878.754
2018 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	10.675.592	22.251.313
Бір жылғы пайда	-	1.054.958	1.054.958
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	1.054.958	1.054.958
Төленген дивидендтер	-	(418.000)	(418.000)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	11.312.550	22.888.271

Бас директор



А.Е. Олжанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Ф. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998 жылғы 4 желтоқсандағы қаулысына сәйкес құрылып, 1998 жылғы 29 желтоқсанда тіркелді. 2013 жылғы 21 қазанда Директорлар кеңесінің шешіміне сәйкес «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестік (бұдан әрі – «Компания») болып қайта құрылды. Компания Қазақстан Республикасының ұлттық теңіз сауда флотын құру және отандық жүктердің халықаралық теңіз тасымалын ұйымдастыру мақсатында құрылды.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ ҰК» немесе «Бас компания») Компанияның жалғыз қатысушысы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылайтын, 90% иелік ету үлесімен «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ») ҚМГ ҰК бақылаушы акционері болып табылады, үлестің 10% Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі.

Компания қызметінің негізгі түрлерінің бірі Ақтау портынан халықаралық нарыққа теңіз арқылы қазақстандық шикі мұнайды тасымалдау, құрғақ жүктерді тасымалдау, сондай-ақ сервистік флот қызметтерін көрсету болып табылады.

Компанияның меншікті флотын бес мұнай құю танкері («Алматы», «Астана», «Атырау», «Орал», «Ақтобе»), өздігінен жүретін үш кемелерден, оған қоса бес сүйреткіш кеме, өздігінен тиіп-түсіретін сегіз және өздігінен жүретін үш баржа («Барыс», «Бүркіт» және «Сұңқар») құрайды.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 130000, Ақтау қаласы, 14 ықшамауданы, 70-гимарат.

Компанияның қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілігін бас директор, бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен бас бухгалтер 2020 жылғы 4 наурызда шығаруға бекітті.

Компанияның бұл қаржылық есептілігі Компания мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі – «Топ») дәл осы есепті кезең үшін осы қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігін бас директор, бас директордың экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен бас бухгалтер 2020 жылғы 4 наурызда шығаруға бекітті.

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ

Компанияның қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі – «ХКЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан – «ХКЕС») сәйкес әзірленді.

Жекелеген қаржылық есептілік, есеп саясатында және жекелеген қаржылық есептіліктің ескертпелерінде сипатталғандарды қоспағанда, тарихи құны бойынша есепке алу әдісінің негізінде дайындалған. Жекелеген қаржылық есептіліктің барлық сомалары, егер өзгесі көрсетілмесе, мыңдық мәндерге дейін доңгелектенген.

Жекелеген қаржылық есептілікті ХКЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни бухгалтерлік бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануды талап етеді. Сондай-ақ ол басшылықтан Компанияның есеп саясатын қолдану процесінде пайымдауларды қолдануды талап етеді. Пайымдауларды қолданудың барынша жоғары дәрежесін немесе барынша жоғары күрделілікті қолдануды болжайтын қызмет аялары немесе жорамалдар мен бағалаулар жекелеген қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар *4-ескертпеде* ашылып көрсетілген. Мұндай бағалаулар жекелеген қаржылық есептілікті дайындау күніне қолда бар ақпаратқа негізделген. Осылайша, келешектегі нақты нәтижелер осы бағалаудан ерекшеленуі мүмкін.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Еншілес ұйымдарға инвестициялар

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі еншілес ұйымдарда қатысу үлестері болды:

Компания	Негізгі қызметі	Тіркелген жері	Қатысу үлесі	
			2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд»	Ақтау қаласының портынан Каспий теңізіндегі халықаралық нарықтарға теңіз арқылы қазақстандық шикі мұнайды тасымалдау, шикі мұнайды Қара және Жерорта теңіздері арқылы тасымалдау	Мэн аралы	100%	100%
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд»	Топқа қызмет көрсететін агент компания ретінде операциялар жүргізеді және коммерциялық басқару жөніндегі келісімге сәйкес кірістерді түсіреді	Ұлыбритания	100%	100%
«Алтай Шиппинг Лтд»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%
«Алатау Шиппинг Лтд»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%

Осы жекелеген қаржылық есептілікте Компанияның еншілес ұйымдарға салынған инвестициялар бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Компания «Жалдау» 16 ХҚЕС-ті (IFRS) алғаш рет қолданды. Қаржылық есептіліктің бұл стандартын қолданумен негізделген өзгерістердің сипаты мен әсері томенде сипатталған.

2019 жылы стандарттарға кейбір басқа түзетулер және Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеген түсіндірулер алғаш рет қолданды. Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

16 ХҚЕС (IFRS) 17 ХҚЕС-ті (IAS) «Жалдау» ауыстырады, 4 КРМФО (IFRIC) «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» түсіндірмесі, 15 ПҚР (SIC) «Операциялық жалдау – стимулдар» түсіндірмесі және 27 ПҚР (SIC) «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» түсіндірмесі. Стандарт жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың баланста жалдау шарттарының көпшілігінің көрсетуін талап етеді.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп көрсетеді: операциялық және қаржылық. Осылайша, 16 ХҚЕС (IFRS) қолдану Компания жалға беруші болып табылатын жалдау шарттарының есепке алынуына әсерін тигізбеді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау» (жалғасы)

Компания 16 ХҚЕС-ті (IFRS) алғаш рет түрлендірілген ретроспективті қолдану әдісін пайдалана отырып 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданды. Бұл әдіске сай стандарт бастапқы қолдану күніне стандартты бастапқы қолданудың жалпы әсерін мойындай отырып ретроспективті түрде қолданылады. Стандартқа оту кезінде Компания бастапқы мойындау күніне 17 ХҚЕС-ті (IAS) және 4 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмелерін қолдана отырып стандартты жалдау шарттары ретінде бұрын сәйкестендірілген шарттарға ғана қолдануға мүмкіндік беретін іс жүзіндегі сипаттағы жеңілдетуді пайдалануды шешті. Сондай-ақ Компания солар бойынша жалдау мерзімі жалдаудың басталу күніне 12 айдан артық емес мерзімді құрайтын және сатып алу опционын (қысқа мерзімді жалдау) қамтитын жалдау шарттары үшін, сондай-ақ солар бойынша базалық активтің төмен құны бар (төмен құны бар активтерді жалдау) жалдау шарттары үшін мойындаудан босатуды пайдалануды шешті.

Стандарттың қолданылуы «Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд» еншілес ұйымнан Ақтау танкерін 2020 жылғы мамырға дейінгі мерзімге жалдау шартының есепке алынуына әсер етті. 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері (ұлғаю/(азаяу)) көрсетілген:

Мың теңгемен

Активтер	
Негізгі құралдар	720.394
Міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер	720.394

2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша капиталға ықпалы болмады.

Компанияның теңіз кемелерін, көлік құралдарын және офистік үй-жайды жалға беру шарттары бар. 16 ХҚЕС (IFRS) қолданғанға дейін Компания жалдау қатынастарының басталу күніне әрбір жалдау шартын (сол бойынша жалға алушы болған) қаржылық жалдау ретінде немесе операциялық жалдау ретінде жіктеді.

16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың нәтижесінде Компания, қысқа мерзімді жалдаудан және төмен құны бар активтерді жалдаудан басқа, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді пайдалануды бастады. Компания стандартта көзделген іс жүзіндегі сипаттағы айрықша ауыспалы талаптар мен жеңілдіктерді қолданды.

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін Компания бастапқы мойындау күніне мойындалған активтер мен міндеттемелердің бастапқы баланстық құнын өзгертпеді (яғни жалдау бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен міндеттемелер 17 ХҚЕС-ті (IAS) қолдана отырып танылған жалдау бойынша активтердің және жалдау бойынша міндеттемелердің көлеміне тең сомға бағаланды). 16 ХҚЕС (IFRS) талаптары мұндай жалдауға 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданды.

Бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдаудан басқа, бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін Компания пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және жалдау бойынша міндеттемелерді саралап, бағалады. Талдау мен бағалаудың нәтижесінде Компания стандарттың алғаш рет қолданылу күніне пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен жалдау бойынша міндеттемелерді мойындамады.

Компания іс жүзіндегі сипаттағы қолжетімді жеңілдіктерді қолданды, соның нәтижесінде ол:

- жалдау шарттарына қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданды, оларды жалдау мерзімі бастапқы мойындау күніне 12 айдың ішінде өтеді;
- бастапқы мойындау күніне пайдалану құқығы нысанындағы активті бағалаудан бастапқы тікелей шығындарды алып тастады;
- егер шартта жалдауды ұзартуға немесе тоқтатуға опцион болса, жалдау мерзімін айқындау кезінде бұрынғы күнмен пайымдауды пайдаланды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Пайдаға салынатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» 23 КРМФО (IFRIC) түсіндіру

Түсіндіру салықтық баяндауларға қатысты белгісіздік болған талаптарда пайдаға салынатын салықтарды есепке алу тәртібін қарастырады, бұл *«Пайда салықтары»* 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылуына әсер етеді. Түсіндіру 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жатпайтын салықтар мен алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ айқындалмаған салықтық баяндаулармен байланысты пайыздар мен айыппұлдарға қатысты талаптарды қамтымайды. Атап айтқанда, түсіндіру келесі мәселелерді айқындайды:

- ұйым айқындалмаған салықтық баяндауларды бөлек қарастыра ма;
- ұйым салық органдарының салықтық баяндауларды тексеруге қатысты жасайтын жорамалдар;
- ұйым салық салынатын пайданы (салық залалын), салық базасын, пайдаланылмаған салық залалдарын, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен салық мөлшерлемелерін қалайша айқындайды;
- ұйым фактілер мен жағдайлардың өзгеруін қалайша қарастырады.

Компания әрбір анықталмаған салық түсіндірмесін бөлек немесе бір немесе бірнеше басқа анықталмаған салық түсіндірмелерімен бірге талқылау қажеттілігін айқындайды және белгісіздікті шешу нәтижесін барынша дәл болжауға мүмкіндік беретін тәсілді пайдаланады.

Компания пайда салығын есептеу қағидаларына қатысты белгісіздікті анықтау кезінде елеулі пайымдауды қолданады. Компания өз қызметін күрделі халықаралық ортада жүзеге асыратындықтан, бұл түсіндіруді қолдану оның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер ете алатындығын саралады.

Компания салық заңнамасының талаптарын орындайтындығын ескере отырып, Компания салық органдары қолданатын салық түсіндірмелерінің қабылдануы ықтимал болып табылады деген тұжырымға келді. Бұл түсіндіру Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Әлеуетті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу туралы талаптар» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер;

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай борыштық құрал шартта көзделген ақша ағындары «борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздардың есебінен төлемдер» болып табылатындығы («ақша ағындары» критерийлері) және құрал мұндай жіктеуге жол беретін тиісті бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын құрал екендігі талабымен басқа да жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құны немесе әділ құны бойынша бағалана алады. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер қаржы активі шарттың мерзімінен бұрын бұзылуына әкеп соқтыратын оқиғаға немесе жағдайға қарамастан және қай тараптың шарттың мерзімінен бұрын бұзылуы үшін негізделген өтемақыны төлейтіндігіне немесе алатындығына қарамастан «ақша ағындарының» критерийлерін қанағаттандыратындығын түсіндіреді. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Бағдарламаға өзгерістерді енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу» 19 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

19 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер бағдарламаның өзгеруі, бағдарламаның қысқаруы немесе бағдарлама бойынша міндеттемелердің өтелуі есепті кезең ішінде болған жағдайларда есепке алу тәртібін қарастырады. Түзетулер, егер бағдарламаға өзгерістерді енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу жылдық есепті кезеңнің ішінде болса, ұйым белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған және бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақы мен мұндай оқиғадан кейін бағдарламаның активтерін көрсететін актуарлық жорамалдарға сүйене отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты ағымдағы кезеңдегі қызметтердің құнын айқындауы тиіс. Сондай-ақ ұйым бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыларды көрсететін белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған және бұл оқиғадан кейін бағдарлама активтерін; және белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты пайыздардың таза көлемін айқындау. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені есепті кезеңде бағдарлама өзгерген жоқ, сол бойынша міндеттемелер қысқарған немесе өтелген жоқ.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер, ұйым 9 ХҚЕС-ті (IFRS) соларға үлестік қатысу әдісі қолданылмайтын, бірақ мәнінде қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға таза инвестицияның бір бөлігін құрайтын (ұзақ мерзімді салымдар) қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға ұзақ мерзімді салымдарды қолдануы тиіс екендігін түсіндіреді. Бұл түсіндіру маңызды болып табылады, өйткені ол мұндай ұзақ мерзімді салымдарға 9 ХҚЕС-те (IFRS) күтілетін несиелі зияндарының моделі қолданылады.

Сондай-ақ түзетулерде, 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану кезінде ұйым қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын шеккен зияндарды, не болмаса *«Қауымдасқан ұйымдарға немесе бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар» 28 ХҚЕС (IAS)* қолдану салдарынан туындайтын қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған таза инвестицияның түзетулері ретінде танылған таза инвестицияның құнысыздануынан болған зияндарды назарға алмайтындығы түсіндіріледі.

Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Компанияның оларда қарастырылатын қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға ұзақ мерзімді салымдары жоқ.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2015-2017 жылдар

3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнесерді біріктіру»

Түзетулерде, егер ұйым бірлескен операция болып табылатын бизнеске бақылау алса, бірлескен операцияның активтері мен міндеттемелеріндегі қатысу үлестерін әділ құны бойынша қайта бағалауды қоса алғанда, ол кезең-кезеңімен жүзеге асырылатын бизнесерді біріктіруге қатысты талаптарды қолданылуы тиіс екендігі түсіндірілген. Бұл ретте иемденуші бірлескен операциялардағы бұрын болған барлық қатысу үлесін қайта бағалауы тиіс.

Бұл түзетулер Компанияның көрсетілген кезеңдерде ұқсас операциялардың жоқтығына орай оның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік»

Бірлескен операциялардың қатысушысы болып табылатын, бірақ бірлескен бақылауы жоқ тарап бірлескен операцияларға бірлескен бақылауды ала алады, солардың шеңберіндегі қызмет бұл термин 3 ХҚЕС-те (IFRS) айқындалғандай бизнесті білдіреді. Түзетулерде мұндай жағдайларда осындай бірлескен операцияда бұрын болған қатысу үлестерінің қайта бағаланбайтындығы түсіндіріледі.

Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Компанияның оларда қарастырылатын қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға ұзақ мерзімді салымдары жоқ.

12 ХҚЕС (IAS) «Пайда салықтары»

Түзетулер, дивидендтерге қатысты салық салдары көпшілік жағдайда меншік иелерінің арасында болумен қарағанда, бөлінетін пайданы әкелген бұрынғы операциялармен немесе оқиғалармен байланысты екендігін түсіндіреді. Тиісінше, ұйым ұйымның бастапқыда бұл операцияларды немесе оқиғаларды қай жерде мойындағандығына қарай дивидендтерге қатысты салық салдарын пайда немесе зиян, басқа да жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында мойындауы тиіс. Бұл түзетулерді алғаш рет қолдану кезінде ұйым оларды ең ерте салыстырмалы кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін мойындалған дивидендтерге қатысты салық салдарына қолданылуы тиіс.

Компанияның қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сәйкес келгендіктен, олардың қолданылуы Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2015-2017 жылдар (жалғасы)

23 ХҚЕС (IAS) «Қарыздар бойынша шығындар»

Түзетулер, ұйым жіктелетін активті сатып алу үшін арнайы алынған қарыздарды ортақ мақсаттарға арналған қарыздардың құрамында, бұл активті мақсатына лайық пайдалануға немесе сатуға дайындауға қажетті барлық жұмыстар іс жүзінде аяқталғанда ескеруі тиіс екендігін түсіндіреді. Ұйым бұл түзетулерді ұйым түзетулерді алғаш рет немесе осы күннен кейін қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне орын алатын қарыз алулар бойынша шығындарға қатысты қолдануы тиіс.

Компанияның қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сәйкес келгендіктен, олардың қолданылуы Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Компанияның жекелеген қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Компания осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енгенде, ол 2005 жылы шығарылған 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады.

17 ХҚЕС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады, әрі ол сақтандырушылар үшін барынша тиімді әрі бірізді болып табылады. Алдыңғы жергілікті есепке алу саясаттарына негізделетін 4 ХҚЕС (IFRS) талаптарымен салыстырғанда, 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынып, есепке алудың барлық ақылға қонымды аспектілерін қамтиды. 17 ХҚЕС-тің (IFRS) негізінде келесімен толықтырылған ортақ модель жатыр:

- Тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендірулер (ауыспалы сыйақы әдісі).
- Жөнілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттарға арналған.

17 ХҚЕС (IFRS) 2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну қажет. Ұйым 17 ХҚЕС-тің (IFRS) алғаш рет қолданылу күніне немесе соған дейін 9 ХҚЕС (IFRS) пен 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл стандарт Компанияға қатысты қолданылмайды.

3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – «Бизнесті айқындау»

2018 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі кеңес «Бизнестерді біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулерді шығарды, олар «бизнес» терминінің анықтамасын өзгертті және ұйымдарға иемденген қызмет және актив түрлерінің жиынтығы бизнес болып табылатындығын не табылмайтындығын анықтауларына көмектесуі тиіс. Бұл түзетулер бизнеске қойылатын ең аз талаптарды нақтылайды, нарыққа қатысушылардың қандай да бір жетпейтін элементті ауыстыра алу қабілетін бағалауды жоққа шығарады, ұйымдарға пайда болған процестің елеулі болып табылатындығын бағалауға көмектесу үшін басшылықты қосады, бизнес пен қайтарымдылықтың анықтамасын тарылтады, сондай-ақ әділ күнның шоғырлануына міндетті емес тестті енгізеді. Түзетулермен бірге жаңа бейнелі мысалдар көрсетілген.

Бұл түзетулер олардың бастапқы қолданылу күніне немесе содан кейін болатын операцияларға немесе өзге де оқиғаларға қатысты перспективті негізде қолданылатындықтан, бұл түзетулер оту күніне Компанияға әсерін тигізбейді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Маңыздылықты айқындау» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2018 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі кеңес түрлі стандарттардағы маңыздылықтың анықтамасын келісу және бұл анықтаманың кейбір аспектілерін түсіндіру үшін «Қаржылық есептілікті ұсыну» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды. Жаңа анықтамаға сай «егер ақпаратты жіберіп алу, оны бұрмалау немесе бұркеу нақты есеп беретін ұйым туралы қаржылық ақпаратты ұсынатын бұл қаржылық есептіліктің негізінде олар қабылдайтын жалпы мақсаттағы қаржылық есептілікті негізгі пайдаланушыларының шешімдеріне ықпал етеді деп негізделген түрде күтуге болатын болса, ақпарат маңызды болып табылады».

Маңыздылықты айқындауға түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Шетел валюталарын қайта есептеу

Жекелеген қаржылық есептілік Компанияның функционалдық валютасы мен есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен берілді.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында деноминацияланған ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның бағамы бойынша қайта есептеледі. Негізгі мәмілені жасау күнінен кейінгі күнге шетел валютасында деноминацияланған активтер мен міндеттемелер бойынша туындайтын бағамдық айырмадан болған кез келген пайда мен залалдар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Шетел валютасында тарихи құнына сүйеніп отырып бағаланатын ақшалай емес баптар бастапқы операциялар күніне айырбастау бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі. Әділ күн бойынша шетелдік валютада бағаланатын ақшалай емес баптар әділ күнді айқындау күніне қолданылатын бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі ҚҚБ) белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Бұл жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде теңгеге қатысты негізгі әлемдік валюталардың келесі айырбас бағамдары пайдаланылды:

Күнге айырбас бағамы	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	382,59	384,2
Еуро	429,00	439,37
Ағылшын фунт стерлингі	503,41	488,13

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі.

Негізгі құралдардың бастапқы құнына сатып алу құны немесе құрылыс құны, активті жұмыс істейтіндей күйге келтірумен байланысты кез келген тікелей шығындар және кез келген міндеттемені, егер ондай болса, пайдаланудан шығару бойынша бастапқы бағалау кіреді. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Негізгі құралдар (жалғасы)

Сол сияқты, негізгі техникалық шөлып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады. Сатып алу құны немесе құрылыс құны төленген жалпы соманы және активті сатып алу үшін берілген кез келген өзге құралдардың әділ құнын білдіреді.

Негізгі құралдардың тозуы төменде көрсетілгендей тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Пайдалы қызмет ету мерзімі (жылдарда)
Гимараттар	8-50
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-30
Көлік құралдары	3-30
Басқасы	3-20

Пайдалы қызмет етудің күтілетін мерзімдері, қалдық құны және негізгі құралдардың тозуын есептеу әдістері жыл сайын қайта қаралып отырады және қажет болған жағдайда, тиісті өзгерістер перспективті негізде ескеріледі.

Негізгі құралдардың баланстық құны оқиғалар немесе жағдайлар баланстық құн өтеле алмайтындығына көрсететін әр жағдайда құнсыздану мәніне қайта қаралады.

Жөндеу және қалпына келтіру шығындары олардың пайда болу шамасына қарай шығыстарға жатқызылады және негізгі құралдардың функцияларына байланысты, егер тек капиталдандыруға жатпаса ғана, көрсетілген қызметтердің өзіндік құнының немесе жалпы әрі әкімшілік шығыстардың құрамына қосылады.

Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіру резерві

Кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв олардың пайдалы қызмет ету мерзімінің соңында өндірістік активтерді келешекте жоюға және қалпына келтіруге қатысты танылады.

Айназар кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес Компания, келісімшарттық аумақта гимараттар мен құрал-жабдықтарды әкетуді немесе жоюды қоса алғанда, өз қызметінің салдарын жоюға міндетті. Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв ағымдағы заңгерлік және конструктивтік талаптарға, технологиялардың деңгейі мен бағаларға сүйене отырып бағаланады.

Қалпына келтіруге арналған нақты шығындар заңнаманың, технологиялардың, бағалар мен басқа да шарттардың талаптарында және түсіндірмелерінде болған өзгерістердің салдарынан олардың бағалануынан ерекшеленуі мүмкін болғандықтан және бұл шығындар бірнеше жылдан кейін ғана болатындықтан, резервтің баланстық құны мұндай өзгерістерді есепке алу үшін тұрақты тексеріліп, түзетіліп отырады. 2019 жылдың 31 желтоқсанына минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резервтің баланстық құны 49.279 мың теңге (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 35.582 мың теңге) болды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік, жинақталған тозу мен құнсыздануды шегере отырып, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Белгілі бір уақыт аралығында инвестициялық жылжымайтын мүліктің едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің тозуы үйлер мен гимараттар үшін 8 жылдан 50 жылға дейін пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Инвестициялық жылжымайтын мүлік (жалғасы)

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу мақсаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне қалдық құнын білдіреді. Мүлік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Компания мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескереді.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығынды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетілген. Материалдық емес активтер 2-15 жылдың ішінде тікжелілік әдістің негізінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады. Пайдалы қызмет студің шектелген мерзімі бар материалдық емес активтердің амортизациясы кезеңі мен оны есептеу әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында қайта қаралады. Пайдалы қызмет студің күтілетін мерзімінің немесе нақты активті пайдаланудың күтілетін сипатының өзгеруі және одан келешек экономикалық пайданы алу амортизация мерзімін немесе тәртібін өзгерту арқылы (жағдайға қарай) ескеріледі және есеп саясатының өзгерістері ретінде қарастырылады. Пайдалы қызмет ету мерзімі шектелген материалдық емес активтер бойынша амортизациялық аударымдар материалдық емес активтің мақсатына сай шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетіледі.

Қорлар

Қорлар қос көлемнің ең азы бойынша бағаланады: өзіндік құны бойынша немесе сатудың таза ықтимал бағасы бойынша. Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісімен айқындалады (бірінші түсім – алғашқы жіберу).

Таза ықтимал сату бағасы өндірісті аяқтауға арналған есепті шығындарды және сатуға арналған есепті шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында есепті сату бағасы ретінде айқындалады.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер

Компания айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтарды, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сатуға арналған деп жіктейді. Сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтар сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәнінің – теңгерімдік құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығарылатын топтың) есептен шығарылуына тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру шығындары мен пайда салығы бойынша шығыс кірмейді.

Объектіні сатуға арналған деп жіктеудің критерийлері, егер сату ықтималдылығы жоғары, ал актив немесе шығарылатын топ өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыруға қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттердегі едәуір өзгерістердің шағын ықтималдылығына, сондай-ақ сатудың күшін жоюға көрсетуі тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру міндетін өз мойнына алуы тиіс және сатылым жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде аяқталады деген үміт болуы тиіс.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте айналым/қысқа мерзімді баптар ретінде бөлек ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырады, егер ол шыққан не болмаса сатуға арналған деп жіктелген құзырлы ұйым болып табылса және:

- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін білдіреді;
- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін шығарудың бірыңғай үйлестірілген жоспарының бір бөлігі болып табылады; не болмаса
- кейіннен қайта сату мақсатында ғана сатып алынған еншілес ұйым болып табылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Ақша қаражатымен төленген дивидендтер

Компания бөлінуі бекітілгенде және бұдан былай Компанияның қарауында қалмағанда, дивидендтердің төленуіне қатысты міндеттемені мойындайды. Бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншікті капитал құрамында танылады.

Жалдау

Шарттың жасалу сәтіне Компания жалдау келісімі жалдау болып табылатындығын не болмаса белгілерін қамтитындығын бағалайды. Өзгеше айтқанда, Компания шарт сәйкестендірілген активті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде өтемақының орнына пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін айқындайды.

Компания жалға алушы ретінде

Компания, қысқа мерзімді жалдауды және төмен құны бар активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Компания жалдау төлемдерінің жасалуына қатысты жалдау міндеттемелерін және пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды, олар базалық активтерді пайдалану құқығын білдіреді.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Компания жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып жинақталған амортизация мен күнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойынша тікжелілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтердің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер негізгі құралдардың құрамында танылады және қаржылық жағдай туралы есепте бөлек көрсетілмейді.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күніне Компания жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне алынға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Компанияның бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы және егер жалдау мерзімі Компанияның жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде (олар қорларды өндіру үшін болған жағдайлардан басқа) танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Компания жалдаудың басталу күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады, өйткені жалдау шартында көзделген пайыздық мөлшерлеме оңай айқындала алмайды. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен қатар, Компания түрлендірілген, жалдау мерзімі өзгерген, жалдау төлемдері өзгерген (мысалға, мұндай төлемдерді айқындау үшін пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруімен негізделген келешек төлемдердің өзгеруі) немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау міндеттемелерінің баланстық құнын қайта бағалайды.

Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау

Компания техника мен құрал-жабдықты қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күніне жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Компания сондай-ақ төмен құны бар активтерді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің бойынша желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Компания жалға беруші ретінде

Сол бойынша Компанияның активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер және пайда іс жүзінде қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Туындайтын жалдау кірісі жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына орай жиынтық кіріс туралы есепте түсімге қосылады. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде болатын бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау кірісі сияқты дәл сондай негізде жалдау мерзімінің ішінде мойындалады. Шартты жалдау ақысы олар алынған кезеңде түсімнің құрамында мойындалады.

Салықтар

Ағымдағы пайда салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы пайда салығы бойынша активтер мен міндеттемелер өтелуге немесе салық органдары төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Сомаларды есептеу үшін пайдаланылатын салық салу мөлшерлемесі мен салық заңнамасы, бұл есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе нақты заңдастырылған салық мөлшерлемесі және салық заңнамасы.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында мойындалады. Басшылық соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік максаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімін бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта қалпына келтірілмейді деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылатын пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын шамада барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша мойындалады:

- есептен шығарылатын уақыт айырмасына қатысты кейінге қалдырылған салық активі бизнестерді біріктірудің салдарынан емес пайда болған және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салықтар (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде қабылданған салық молшерлемелеріне (және салық заңнамасына) сүйене отырып активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық молшерлемелері бойынша бағаланады. Пайда немесе зиян құрамында мойындалған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында мойындалмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса БЖК құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

Бизнесерді біріктіру шеңберінде болған, бірақ осы күнге бөлек мойындауға арналған критерийлерді қанағаттандырмайтын салықтық пайда кейіннен, фактілер мен жағдайлардың өзгеруі туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда танылады. Түзету гудвилдің азаюы ретінде көрсетіледі (егер оның көлемі гудвилдің мөлшерінен аспаса), егер ол бағалау кезеңінің ішінде жүзеге асырылса, өзге жағдайларда ол пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Компания кейінге қалдырылған салық активтерін және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін, егер оның ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға арналған заңмен қорғалған құқығы болған және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы белгілі бір ұйымнан өндіріп алатын пайда салығына жатқан жағдайда, соның операцияларына салық салынса не болмаса түрлі ұйымдардан, операцияларына салық салынса, әрі олар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтері бойынша нетто-негізде есеп айырысуларды жасағысы келсе не болмаса жүзеге асырса, не болмаса бұл активтерді өткізгісі және бұл міндеттемелерді кейінге қалдырылған міндеттемелердің немесе активтердің едәуір сомасының отелуі немесе орны толтырылуы күтілетін әрбір келешек кезеңдерде бір мезгілде өтелген жағдайда, өзара есепке алады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатуға қатысты ҚҚС салық органдарына сатып алушыларға тауарлар жеткізілген немесе қызметтер көрсетілген кезде төленуге тиіс. Төленген ҚҚС әдетте ҚҚС бойынша шот-фактура алынғаннан кейін алынған ҚҚС есебінен отеледі. Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС есепке алуға мүмкіндік береді. Сатуға және сатып алуға жататын ҚҚС қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте нетто негізінде мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Мұндай белгілер болғанда немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тестілеуді орындау қажет болса, Компания активтің отелетін құнын бағалайды. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бірліктің отелетін құны – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: есептен шығару шығындарын шегере отырып активтің (ақша ағындарын жасайтын бірліктің) әділ құны немесе активті (ақша ағындарын жасайтын бірлікті) пайдалану құндылығы.

Отелетін сома негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары тудыратын ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің балаистық құны оның отелетін сомадан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және отелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Мұндай есептеулер бағалау коэффициенттерімен, акциялар нарығында еркін айналыста болатын баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Компания жекелеген активтер жататын әрбір ақша қаражатын тудыратын бірлік үшін бөлек әзірленетін өзекті жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Ұзақ мерзімді өсім үрдістері бесінші жылдан кейін болжанатын келешек ақша ағындарына қатысты есептеліп, қолданылады.

Жалғасып отырған қызмет бойынша құнсызданудан болған зияндар қайта бағалау БЖК құрамында танылған бұрынғы қайта бағаланған жылжымайтын мүлік объектілерін қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес келетін шығыстар сапаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады. Мұндай жылжымайтын мүлік объектілері болған жағдайда құнсыздану зияны БЖК-де бұрын жасалған қайта бағалау сомаларының шегінде танылады.

Компания әрбір есепті күнге, гудвилді қоспағанда, активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Компания активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің өтелетін соманы есептейді.

Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған зиян деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның мұндай қалпына келтірілуі, актив қайта бағаланған құн бойынша ескерілетін жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады. Соңғы жағдайда құнның қалпына келтірілуі қайта бағалаудан болған құнның өсімі ретінде ескеріледі.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, БЖК арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Компания бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Компания іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Компания қаржы активтерін бастапқыда мәміле бойынша шығындар сомасына пайда немесе зиян арқылы ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Компания іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖК арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест болып табылады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Компания қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Компания өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты талаптарда» жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Компанияның қаржы активтеріне, ақша қаражаты мен оның баламалары, пайдалануда шектелген ақша қаражаты, қысқа мерзімді банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешек жатады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен зияндарды кейіннен қайта жіктей отырып БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зияндарды кейіннен қайта жіктеместен БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, ұйымның қарауына қарай жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санаты Компания үшін барынша орынды болып табылады, тиісінше ол Компанияның барлық ағымдағы қаржы активтеріне қолданылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Компания үшін барынша орынды болып табылады. Компания қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі таландардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының отелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зияндар активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зияндың құрамында мойындалады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Компания сауда дебиторлық берешекті жатқызады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешек

Сауда және басқа да дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін осы сияқты қаржы активтері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған амортизациялық құны бойынша бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық кірістің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен негізделген шығыстар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте жалпы және әкімшілік шығыстар құрамында мойындалады.

Мойындауды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Компания активтен ақша ағындарын алу құқығын ақша ағындарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша еш кешіктірмей алатын үшінші тарапқа төлеу бойынша өзіне міндеттеме алғанда; немесе (а) Компания барлық тәуекелдер мен активтен түсетін пайдаларды бергенде, не болмаса (б) Компания барлық тәуекелдер мен активтен түсетін пайдаларды бермегенде және сақтамаған, бірақ осы активтерді бақылау функциясын берген жағдайда.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Мойындауды тоқтату (жалғасы)

Егер Компания активтен ақша ағындарын алуға өзінің құқықтарын берсе не болмаса транзит келісімін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Компания берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады. Мұндай жағдайда Компания тиісті міндеттемені мойындайды. Берілген актив және тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Компания пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаламайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несие залалдарына (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын камтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несие залалдары) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несие залалдарына қатысты залалдарға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несие залалдары) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несие залалдарына қатысты залалдарға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Компания КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Компания несие тәуекелінің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несие залалдарына тең сомада залалдарға бағалау резервін мойындайды. Компания қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несие залалдарының пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерге банктер мен кассадағы ақшалай қаражат және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз болатын, белгілі бі ақша қаражатының сомаларына оңай айырбасталатын және құнның өзгеруіне елеусіз тәуекелге ұшырайтын қысқа мерзімді өтімділігі жоғары депозиттер жатады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есептің мақсаттары үшін ақша қаражаты мен олардың баламалары жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерден тұрады, өйткені олар Компанияның ақша қаражатын басқару қызметінің ажырамас бөлігі болып есептеледі. Есепті күннен кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде пайдалануда шектелген қалдықтар айналымнан тыс активтердің құрамында бөлек баппен бөлініп көрсетілген.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

9 ХҚЕС (IFRS) қолданылу аясындағы қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын; несиелер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы мойындау кезінде жіктейді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)

Барлы қаржылық міндеттемелер бастапқыда оларға мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, жалдау бойынша міндеттемелер мен қаржылық кепілдік бойынша міндеттеме жатады.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер мен пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындау кезінде айқындалған қаржылық міндеттемелер кіреді.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе залалдар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек 9 ХҚЕС-тің (IFRS) критерийлерін сақтай отырып жатқызылады. Компанияның пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын оның қарауы бойынша жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда мойындалғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған күн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен зияндар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Амортизацияланған күн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық шығыстар құрамына енгізіледі.

Қаржылық кепілдік шарттары

Компания шығарған қаржылық кепілдік шарттары борыштық құралдың талаптарына сәйкес белгілі бір борышкердің уақтылы төлемді жүзеге асыру қабілетсіздігі салдарынан осы шарттың несіне келтірілген шығындарды өтеуге төлемді жүзеге асыруды талап ететін шарттың өзін білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдіктің шығуымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құны бойынша міндеттеме ретінде мойындалады. Кейіннен міндеттеме сол үшін Компания кепіл беруші ретінде болатын қарыз алушының ықтимал дефолтынан күтілетін несие залалдарын аса үздік бағалау және жинақталған амортизацияны шегере отырып міндеттемелердің танылған сомасы өлшемдерінің ең көбі бойынша бағаланады.

Мойындауды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық міндеттеменің қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте мойындалуы тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ая олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы аралық жекелеген есепте мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте тек таза сальдоны ғана көрсете отырып қаржы активтері мен міндеттемелердің өзара есепке алынуы тек мына жағдайларда ғана жүзеге асырылады, егер:

- заңды түрде бекітілген өзара есеп жүргізу құқығы болса; және
- таза сома негізінде өтеу немесе міндеттемелерді реттеумен бір мезгілде активті сату ниеті болса.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне сүйене отырып (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған акша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

Әділ құны бойынша қаржылық есептілікте бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құнның төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмеген);
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Қаржылық есептілікте қайталанатын негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер болған жағдайда, Компания оларды әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайталап талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін едәуір болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Резервтер

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтердің бір бөлігінің немесе барлықтарының өтемақысын алуды болжап отырса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтемақы тек өтемақыны алуда күмән болмаған жағдайда ғана жекелеген актив ретінде мойындалады.

Егер ақшаның уақытша құны ықпалы айтарлықтай болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол бұл қолданылған кезде нақты міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығыс ретінде мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Компания қызметі жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот қызметтерін, сондай-ақ тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетумен байланысты. Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім Компания экономикалық пайданы ала алатындығының және кіріс сомасы төлемнің жасалу уақытына қарамастан шынайы түрде бағалана алатындығының ықтималдылығы болатын дәрежеде танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент не дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания ол барлық мұндай шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді.

Компания жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот және тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетеді, олар не бөлек көрсетіледі, не болмаса кешенді шартқа қосылады. Компания шарт бойынша көрсетілуі тиіс қызметтердің жалпы көлемінде нақты көрсетілген қызметтердің үлесіне тепе-тең етіп бағаланатын нақты операцияның аяқталу дәрежесіне сүйене отырып бұл қызметтерге қатысты түсімді мойындайды, өйткені сатып алушы Компания ұсынатын пайданы бір мезгілде алып, тұтынады.

Компания мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған жүктің көлемі мен Компания мен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиінақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша тауарлардан түскен түсімді мойындайды.

Сатып алушылармен жасалған шарттардағы жалдау элементі

Компания өзінің заңгерлік тұрғысынан жалдау шарты болып табылмайтын бір немесе бірнеше өзара байланысты операциялар кіретін келісімді жасай алады, бірақ активті пайдалану құқығын төлемге немесе төлемдердің бірқатарына айырбас ретінде береді. Компания активті осылайша пайдалану құқығын тиісті қызметтермен бірге басқа ұйымға бере алады.

Компания жалдау элементіне жататын және келісімнің басқа элементтеріне жататын төлемдерді барлық элементтердің салыстырмалы әділ құнына сүйене отырып бөледі.

Қаржыландырудың айтарлықтай компоненті

Әдетте, Компания сатып алушылардан қысқа мерзімді аванстық төлемдерді алады. 15 ХҚЕС-те (IFRS) козделген практикалық сипаттағы жеңілдікті пайдалану нәтижесінде Компания сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен сатып алушының мұндай тауардың немесе қызметтердің ақысын төлеу арасындағы кезек бір жылдан аспайды деп күтіп отырса, шарттарда қаржыландырудың едәуір құрамдасының ықпалын ескере отырып өтемақының уәде етілген сомасын түзетпейді.

Сондай-ақ Компания тасымалдауды басқару қызметтері көрсетілген жағдайда сатып алушылардан ұзақ мерзімді аванстық төлемдерді алды. Қаржыландырудың едәуір құрамдасын көрсету үшін мұндай шарттар бойынша мәміле бағасы шарттың жасалу сәтіне Компания мен оның сатып алушылары арасында қаржыландырудың бөлек операциясы үшін қолданылатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталады.

Сауда дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек Компанияның шартсыз болып табылатын өтемақыға құқықты береді (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген).

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша актив ұйымның сатып алушыға берілген тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде өтемақыны алуға арналған құқығы болып табылады. Егер Компания тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға ол өтемақыны төлегенге дейін немесе өтемақы төленуге жататын болған сәтке дейін беретін болса, шартты болып табылатын алынған өтемақыға қатысты шарт бойынша актив танылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім (жалғасы)

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл сатып алушыға тауарларды немесе қызметтерді беру міндеті, әрі солар үшін Компания сатып алушыдан өтемақыны алды (не болмаса сол үшін өтемақы төленуі тиіс). Егер сатып алушы өтемақыны Компания тауарды немесе қызметті сатып алушыға бермес бұрын төлейтін болса, төлем жасалған сәтте немесе төлем төленуге тиісті болатын сәтте (қайсысының бұрын басталуына қарай) шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Компания шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда түсім ретінде танылады.

Шығыстар

Шығыстар тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алу сәтіне, олардың қашан төленгеніне қарамастан ескеріледі және жекелеген қаржылық есептілікте олар жататын кезеңде көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Компанияның ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысы бар қарыз алулар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құнының бір бөлігі ретінде капиталданады. Қарыз алулар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыз алулар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және ұйым қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есепте Компания активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады.

Актив мына жағдайларда, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол ең бастысы сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың шегінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе ақша қаражатының баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде реттеу болжанса;
- ол көбінесе сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде реттелуі тиіс болса; немесе
- ұйымның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің реттелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімділер ретінде жіктейді.

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР

Компания келесі қаржы жылының ішінде жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілетін активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалауды пайдаланады және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар үнемі сыни талдауға ұшырап отырады және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізделген болып табылады деп саналатын келешек оқиғаларға қатысты үміттерге негізделген. Басшылық сондай-ақ есеп саясатын қолдану процесінде, бағалауды қажет ететіндерден басқа, кейбір пайымдауларды пайдаланады. Жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерге барынша ықпалын тигізетін пайымдауларға және келесі жылдың ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкеп соқтыра алатын бағалауларға мыналар жатады:

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдері

Компания ұқсас активтерге қатысты өз тәжірибесінің негізінде кәсіпқой пайымдауды қолдана отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдерін бағалайды. Мұндай активтермен байланысты келешек экономикалық пайдалар, негізінен, оларды пайдаланудың нәтижесінде алынады. Дегенмен, техникалық немесе коммерциялық ескіру, сондай-ақ құрал-жабдықтың тозуы сияқты басқа да факторлар мұндай активтермен байланысты экономикалық пайданың азаюына жиі әкеп соқтырады. Басшылық активтердің ағымдағы техникалық жай-күйіне сүйене отырып және соның ішінде бұл активтер Компанияға экономикалық пайда әкелетін есепті кезеңді ескере отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет етуінің қалған мерзімін бағалайды. Бұл ретте назарға келесі негізгі факторлар алынады: (а) активтерді пайдаланудың күтілетін мерзімі; (б) пайдалану сипаттамалары мен техникалық қызмет көрсетудің регламентіне тәуелді болатын активтердің күтілетін физикалық тозуы; және (в) нарықтық жағдайлардың өзгеруінің нәтижесінде технологиялық және коммерциялық тұрғыдан активтердің моральды тозуы.

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтердің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер болса, сондай-ақ жағдайлар оның баланстық құны құнсыздануы мүмкін екендігіне көрсеткен жағдайларда, Компания активтің өтелетін сомасын бағалайды. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Компания, басқа факторлармен қатар, мұнай мен жүктерді тасымалдау, Каспий, Жерорта және Қара теңіздерде теңіз сүйреткіштері мен баржаларды жалдау сұранысын назарға алады.

Басшылық 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдарының (көлік құралдары – теңіз кемелері, үйлер) және инвестициялық жылжымайтын мүлігінің құнсыздану мәніне тестілеу жүргізді.

Компания активтердің құнсыздануына тест жүргізді, солар бойынша әлеуетті құнсыздану индикаторлары анықталды. Компания бұл активтерді ақша қаражатын жасайтын келесі бірліктерге бөлді:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй.
- Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік).
- Негізгі құралдар – сервистік флот: «Ертіс», «Орал» теңіз сүйреткіштері және КМГ 101-108 сегіз өздігінен түсіретін баржа.
- Негізгі құралдар – MCV Сұңқар, Бүркіт және Барыс өздігінен жүретін баржалар.
- Негізгі құралдар/пайдалану құқығы нысанындағы актив – «Ақтау» мұнай танкері.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй

2019 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялық жылжымайтын мүлік бойынша өтелетін сома 637.546 мың теңге болды. Ол бес жылдық мерзімге арналған қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжанатын ақша ағындары жалға берілетін алаңдардың жалдау төлемдерінің біртіндеп осу тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 14,28% құрады, ал бес жыл мерзімінің шегінен тыс ақша ағындары 5% тең өсім қарқыны ескеріле отырып экспрополяцияланды, әрі ол саланың ұзақ мерзімді орташа осу қарқынына сәйкес келді. Осы талдау нәтижесінде Компания 225.043 мың теңге сомасында құнсызданудың түзетілуін мойындады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік)

Офистік үйдің әкімшілік бөлігінің отелетін құны инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздану пайызын оның құнсыздануына дейінгі құнына қатынасын қолдану арқылы айқындалды. Жасалған талдаудың қорытындылары бойынша инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздану пайызы 62%-ға тең болды. Компания 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін үйдің әкімшілік бөлігінің құнсыздануын 618.982 мың теңге мөлшерінде мойындады.

Сервистік флот

Сервистік флоттың тұрып қалуына және Каспий теңізінде сұраныстың төмендеуіне орай, Компания басшылығы 2018 жылы сервистік флоттың баланстық құнын толықтай құнсыздандырды. 2019 жылдың ішінде Компания бұл кемелерде регламент бойынша күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізді, бұл баланстық құнның ұлғаюына әкеп соқтырды. Бұл кемелерде белсенділіктің жоқтығына орай, Компания 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 153.367 мың теңге сомадағы барлық қалдық құнын құнсыздандырды. 2019 жылғы 31 желтоқсанға Компания сервистік флотты пайдаланудың анық перспективаларын көріп тұрған жоқ.

MSV Сұңқар, Бүркіт және Барыс өздігінен жүретін баржалар

ТШО-ның Келешекте Кеңейту Жобасы (ККЖ) бойынша келісімшарттың аяқталуының жақындап қалуына және Сұңқар, Бүркіт әрі Барыс өздігінен жүретін баржаларды пайдалану бойынша анық перспективалардың жоқтығына орай, Компания пайдалану құндылығын айқындау (value in use) арқылы 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл кемелердің құнсыздануына тестілеуді жүргізді.

Сұңқар мен Бүркіт кемелеріне қатысты, Компанияның бұл кемелерді ККЖ бойынша ТШО-мен жасалған шарт аяқталғаннан кейін басқа операцияларда пайдалану бойынша негізделген жоспарларының жоқтығына орай, Компания 2020-2021 жылдары ККЖ жобасы бойынша қалған ақша ағындарын ғана ескерді. Жасалған талдаудың нәтижесінде, Сұңқар мен Бүркіттің отелетін сомалары тиісінше 4.792.272 мың теңге және 7.045.163 мың теңге сомаларға олардың баланстық құнынан төмен болды.

Барыса қатысты, Компания ККЖ бойынша операциялардан ақша ағындарын, сондай-ақ Компанияның кемелерді ТШО-мен жасалған келісімшарт аяқталғаннан кейін «Транскаспий халықаралық көлік бағыты» Халықаралық қауымдастық ЗТБ-мен ынтымақтастық шенберінде контейнерлік тасымалдарға қайта бағдарлау жөніндегі жоспарларын ескерді. Бұл талдаудың нәтижесінде, бұл кеме бойынша отелетін сома оның баланстық құнынан жоғары болды, тиісінше, Компания 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Барыс өздігінен жүретін баржаның құнсыздануын мойындамады.

Пайдалану құндылығын анықтау үшін, Компания ақша ағындарын АҚШ долларында ескерді, өйткені бұл кемелер бойынша негізгі ақша ағындары АҚШ долларында айқындалды. Компания келешек ақша ағындарын 05% мөлшерлемесімен дисконттады, ол Компанияға тән болатын тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағалануын ескере отырып есептелген және сала үшін капиталдың орташа алынған құнының негізінде бағаланды. Келешекте салаға тән болатын құбылмалы тәуекелдерді және капиталдың орташа алынған құнының өзгеруін көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан кейінгі өзгеруі қажет болып қалуы мүмкін. Дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға ықтимал ұлғаюы құнсызданудан болатын елеулі қосымша залалға әкеп соқтырмайды.

«Ақтау» мұнай танкері – пайдалану құқығы нысанындағы актив

2019 жылғы 31 желтоқсанға «Ақтау» танкерінің баланстық сомасы 893.976 мың теңге болды. Отелетін құн Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде танкерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2020 жылғы мамырға дейін танкерді жалдау мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары тарихи деректер мен Компания менеджменті болжамдарының негізінде есептелген. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 16.10% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Бұл талдау нәтижесінде ағымдағы жылы басшылық танкердің құнсыздануынан болған қосымша залалды 352.499 мың теңге сомасында таныды. Бағалау моделінде пайдаланылған негізгі елеулі жорамалдар мұнайды тасымалдау көлемдері болып табылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі құралдардың қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен	Жер	Ғима- раттар	Машина- лар мен құрал- жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқтал- маған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн							
2018 жылдың 1 қаңтарына	2.362	644.234	2.313.358	23.712.848	247.669	19.231.478	46.151.949
Түсімдер	-	-	-	2.172.034	26.903	15.185.125	17.384.062
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару	-	381.043	-	-	-	-	381.043
Есептен шығару	-	-	-	(218.555)	(14.686)	-	(233.241)
Аударымдар	-	-	-	34.352.174	-	(34.352.174)	-
2018 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.025.277	2.313.358	60.018.501	259.886	64.429	63.683.813
Түсімдер	-	6.763	158.528	1.465.531	6.884	52.712	1.690.418
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен/ке) аудару (б-ескертпе)	-	97.881	-	-	-	(32.670)	65.211
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	-	(12.818.328)	(36.531)	-	(12.854.859)
Аударымдар	-	16.830	-	-	-	(16.830)	-
2019 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.146.751	2.471.886	48.665.704	230.239	67.641	52.584.583
Жинақталған тозу және құнсыздану							
2018 жылғы 1 қаңтарға	-	(33.666)	(1.744.280)	(8.781.210)	(178.671)	(36.413)	(10.774.240)
Есептеулер	-	(14.318)	(180.410)	(2.631.138)	(35.204)	-	(2.861.070)
Есептен шығару	-	-	-	218.555	14.595	-	233.150
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару (б-ескертпе)	-	(27.295)	-	-	-	-	(27.295)
Құнсыздануды есептеу	-	-	(364.558)	(656.527)	-	-	(1.021.085)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	-	(75.279)	(2.289.248)	(11.850.320)	(199.280)	(36.413)	(14.450.540)
Есептеулер	-	(22.952)	(3.757)	(3.778.132)	(34.687)	-	(3.839.528)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару (б-ескертпе)	-	(1.981)	-	-	-	-	(1.981)
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	-	6.321.872	32.948	-	6.354.820
Құнсыздануды есептеу	-	(618.982)	(153.367)	(12.058.160)	-	-	(12.830.509)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	-	(719.194)	(2.446.372)	(21.364.740)	(201.019)	(36.413)	(24.767.738)
Қалдық құны							
2018 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	949.998	24.110	48.168.181	60.606	28.016	49.233.273
2019 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	427.557	25.514	27.300.964	29.220	31.228	27.816.845

Компанияның Қазақстан, Ақтау қаласында офистік үйі бар, оның бастапқы құны 2.914.984 мың теңге болды. Компания үйдің бір бөлігін пайдаланады, оның 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық құны өз мұқтаждықтары үшін 372.851 мың теңге (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 898.459 мың теңге) болды. Жыл ішінде, Компания офистік үйден үй-жайларды алды, соның нәтижесінде 95.900 мың теңге мөлшеріндегі қалдық құнының бір бөлігі негізгі құралдардың құрамына аударылды.

Қалдық құны 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 637.546 мың теңге болған үйдің бір бөлігін Компания байланысты тараптарға жалға береді. Үйдің бұл бөлігін Компания 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеді (б-ескертпе).

2019 жылы Компания негізгі құралдардың (теңіз кемелерінің) құнсыздануына тест жүргізді. Құнсыздану тестісінің нәтижесінде, «Ақтау» танкері 352.499 мың теңге (2018 жылы: «Ақтау» танкері 361.445 мың теңге) мөлшеріндегі жалпы сомаға құнсыздандырылды, Бүркіт, Сұңқар оздігінен жүретін баржалар – 11.837.435 мың теңгеге (2018 жылы: 0 теңге). Сондай-ақ, құнсыздану тестісінің нәтижесінде Компания 153.367 мың теңге (2018 жылы: 364.558 мың теңге) мөлшерінде ҚМГ 101-108 сегіз оздігінен түсіретін баржалардың құнсыздануын мойындады. Офистік үйдің әкімшілік бөлігі 618.982 мың теңгеге құнсыздандырылды. Сондай-ақ, Компания сатуға арналған және 133.128 мың теңге мөлшерінде жыл ішінде сатылған активтердің құрамына аударылған буксирлер бойынша құнсыздануды түзетті.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бастапқы құны 1.685.450 мың теңге болатын негізгі құралдар толығымен амортизацияланды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1.817.898 мың теңге).

Төменде пайдалану құқығы нысанында танылған активтердің баланстық құны және негізгі құралдардың құрамында көрсетілген оның кезең ішінде өзгеруі келтірілген.

Көлік құралдарына Компания «Аль Хилял» Ислам банкі» АҚ-мен жасалған жалдау шарты бойынша пайдаланатын «ЭМБА», «ТАЛАС» және «ИРГИЗ» сүйреушілері кірді. Сүйреушілер жалдау шарты бойынша тиісті міндеттемелерді қамтамасыз ету ретінде болады және 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап пайдалану құқығы нысанындағы активтер ретінде жіктеледі:

Сондай-ақ, «KMG Systems & Services» ЖШС-мен және «Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд » ЖШС-мен жасалған жалдау шарты бойынша қойма үй-жайы 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап пайдалану құқығы нысанындағы активтер ретінде жіктеледі.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ғимараттар</i>	<i>Көлік құралдары</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құн			
2019 жылғы 1 қаңтарға	-	6.320.562	6.320.562
16 ХҚЕС-тің қолданылуына орай активті мойындау	6.763	720.394	727.157
Түсімдер	-	703.245	703.245
2019 жылғы 31 желтоқсанға	6.763	7.744.201	7.750.964
Жинақталған тозу			
2019 жылғы 1 қаңтарға	-	(347.424)	(347.424)
Есептеулер	(2.254)	(849.231)	(851.485)
Құнсыздандуды есептеу	-	(352.499)	(352.499)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(2.254)	(1.549.154)	(1.551.408)
Қалдық құны			
2019 жылғы 1 қаңтарға	-	5.973.138	5.973.138
2019 жылғы 31 желтоқсанға	4.509	6.195.047	6.199.556

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен

Бастапқы құн	
2018 жылдың 1 қаңтарына	2.277.770
Түсімдер	963
Негізгі құралдарға аудару (5-ескертпе)	(381.043)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	1.897.690
Негізгі құралдардан аударымдар (5-ескертпе)	32.670
Негізгі құралдарға аудару (5-ескертпе)	(97.881)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	1.832.479
Жинақталған тозу және құнсыздану	
2018 жылдың 1 қаңтарына	(117.683)
Тозуды есептеу	(45.566)
Негізгі құралдарға аудару (5-ескертпе)	27.295
Құнсыздануды есептеу	(1.276.295)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(1.412.249)
Тозуды есептеу	(9.708)
Негізгі құралдарға аудару (5-ескертпе)	1.981
Құнсыздануды түзету	225.043
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(1.194.933)
Қалдық құны	
2018 жылғы 31 желтоқсанға	485.441
2019 жылғы 31 желтоқсанға	637.546

Компанияның инвестициялық жылжымайтын мүлігі 2015 жылғы мамырда Қазақстан, Ақтау қаласында «Таймас» құрылыс компаниясы» ЖШС компаниясы салған офистік үйдің бір бөлігімен білдірілген.

Мың теңгемен

	2019 жыл	2018 жыл
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кірістер (22-ескертпе)	208.304	228.931
Жалдаудан кірісті алуға (өзіндік құнның құрамына қосылған) әкеп соқтырған тікелей операциялық шығыстар (жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуді қоса алғанда)	(191.696)	(188.393)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған пайда	16.608	40.538

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең болады.

Компанияға оның қолындағы инвестициялық жылжымайтын мүлікті откізуге қатысты ешқандай шектеулер салған жоқ. Сондай-ақ Компанияның инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатып алу, салу немесе жетілдіру немесе абаттандыру бойынша шарттық міндеттемелері жоқ.

Құнсыздануға жүргізілген тесттің нәтижесінде Компания 225.043 мың теңге (2018 жыл: құнсыздану 1.276.295) мөлшерінде құнсызданудың түзетілуін мойындады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін материалдық емес активтердің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн			
2018 жылғы 1 қаңтарға	337.096	134.216	471.312
Түсімдер	18.699	3.107	21.806
Аударымдар мен қайта топтастырулар	-	-	-
Шығу	(773)	-	(773)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	355.022	137.323	492.345
Түсімдер	16.454	4.392	20.846
Шығу	(10.962)	-	(10.962)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	360.514	141.715	502.229
Жинақталған тозу			
2018 жылғы 1 қаңтарға	(258.397)	(83.155)	(341.552)
Тозуды есептеу	(35.960)	(6.080)	(42.040)
Шығу	-	-	-
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(294.357)	(89.235)	(383.592)
Тозуды есептеу	(34.504)	(10.050)	(44.554)
Шығу	10.962	-	10.962
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(317.899)	(99.285)	(417.184)
Қалдық құны			
2018 жылғы 31 желтоқсанға	60.665	48.088	108.753
2019 жылғы 31 желтоқсанға	42.615	42.430	85.045

8. ПАЙДАЛАНЫЛУЫ ШЕКТЕУЛІ АҚША ҚАРАЖАТЫ

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.159.410 мың теңге сомлада (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 1.704.807 мың теңге) пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты қаржылық жалдау шартының шеңберінде міндетті болатын «Аль Хиллал» Ислам банкі» АҚ-да 765.180 мың теңге сомасында (2 миллион АҚШ доллары) жылдық 3,02% болжамды пайда депозитімен, сондай-ақ «Блю Вотер Шиппинг Қазақстан» ЖШС-мен Консорциум туралы Келісім бойынша өз міндеттемелерінің лайықты түрде орындалуын қаржылық қамсыздандыру ретінде «Altyn Bank» АҚ-да («Қазақстанның Халық Банкі» АҚ ЕБ) 1.393.230 мың теңге (3.642 мың АҚШ доллары) мөлшерінде ашылған Эскроу шотымен білдірілген.

Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражатының 1.000 мың теңге сомасында қалған бөлігі Айназар әктас карьерін қалпына келтіру бойынша тарату қорын білдіреді.

9. ҚОРЛАР

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Отын	91.154	79.583
Қосалқы бөлшектер	38.634	46.797
Әктас	4.486	4.486
Басқа да материалдар	115.004	108.868
	249.278	239.734

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

10. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
«Алтай Шиппинг Лтд»	-	569.773
«Алатау Шиппинг Лтд»	-	569.773
	-	1.139.546

2017 жылғы наурызда Компания өзінің еншілес ұйымдары Алтай Шиппинг Лтд мен Алатау Шиппинг Лтд әрқайсысына 1.750 мың АҚШ доллары сомасында (баламасы 581.578 мың теңге) пайызсыз қарыздар берді. Өтеу мерзімі – 2019 жылғы наурыз. Компания бұл қарыздарды 5,6% нарықтық мөлшерлемесмен дисконттады, ал дисконт 2017 жылы еншілес ұйымдарға инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды. 2019 жылы қарыздар толығымен өтеді.

11. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	4.430.908	7.294.850
Басқа да дебиторлық берешек	110.900	482.259
Минусы: күтілетін несие залалдарын бағалау резерві	(165.921)	(104.352)
	4.375.887	7.672.757

Сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай сатып алушылармен шарттар бойынша түсімді мойындау нәтижесінде пайда болды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	4.025.012	7.384.130
Теңге	350.745	288.627
Басқа да валютада	130	-
	4.375.887	7.672.757

Дебиторлық берешекті өтеудің орташа мерзімі 30 күнді құрайды. 2019 және 2018 жылдарда толенбеген қалдықтар бойынша пайыздар есептелмеді.

Күтілетін несие залалдарының бағалау резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарға күтілетін несие залалдарына бағалау резерві	104.352	56.455
Бір жылға есептеу	60.804	18.201
Бір жылда есептен шығарылғаны	-	(3.539)
Бағамдық айырма	765	33.235
31 желтоқсанға күтілетін несие залалдарына бағалау резерві	165.921	104.352

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

11. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

Одан әрі сауда және басқа да дебиторлық берешектің мерзімдері бойынша талдау келтірілген:

2019 жылғы 31 желтоқсан	Төлем мерзімін ұзарту					120 күннен артық	Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн			
Күтілетін несие залалдарының пайызы	0,32%	0,31%	0,25%	16,02%	44,71%		
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	3.983.221	27.416	103.455	134.314	293.402	4.541.808	
Күтілетін несие залалдары	12.879	85	258	21.511	131.188	165.921	

2018 жылғы 31 желтоқсан	Төлем мерзімін ұзарту					120 күннен артық	Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн			
Күтілетін несие залалдарының пайызы	0,16%	0,99%	1,41%	14,76%	31,96%	1,34%	
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	7.369.567	94.068	18.754	15.191	279.529	7.777.109	
Күтілетін несие залалдары	11.590	929	265	2.242	89.326	104.352	

12. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да айналымдағы активтер былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Берілген аванстар	478.984	53.926
Келешек кезеңдердің шығыстары	65.452	35.699
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	29.932	198.202
Жұмыскерлердің берешегі	4.610	3.655
	578.978	291.482

13. САТУҒА АРНАЛҒАН АКТИВТЕР

Экономикалық мақсаттылықты ескере отырып оңірдегі мұнай құятын флот үшін жеткілікті болатын жүк базасының жоқтығына орай, 2019 жылы Компания SOCAR LOGISTICS DMMC-те операциялық жалдауда тұрған «Есіл», «Тобол» сүйреушілерін және «Ақтобе», «Атырау», «Орал» танкерлерін өткізу шешімін қабылдады. «Есіл», «Тобол» сүйреушілері 2019 жылғы желтоқсанда сатылды. Танкерлерді сату үшін 2019 жылғы желтоқсанда сауда-саттық өткізілді, соның нәтижесінде сатып алушы айқындалды, онымен шарт 2020 жылы жасалады. Сауда-саттықтың қорытындыларына сай, танкерлерді сатып алу құны 6.438.724 мың теңге болды, бұл осы танкерлердің баланстық құнына қарағанда көп болып табылады. Тиісінше, Компания тек бұл танкерлермен ғана білдірілген, сатуға арналған активтерді 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша олардың баланстық құны бойынша мойындады.

Сондай-ақ, Компания 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша танкерлерді сату үшін 951.212 мың теңге сомасында аванстар алды (18-ескертпе). Бұл танкерлер жаңа несіне 2020 жылдың бірінші жарты жылдығында беріледі.

Мың теңгемен

2019 жылдың 1 қаңтарына сальдо	-
Негізгі құралдардан аудару	6.500.039
Бір жылда өткізілгені	(170.602)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо	6.329.437

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

14. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Банкте АҚШ долларында ақша қаражаты	3.463.732	1.361.816
Банкте еуроақша қаражаты	84.351	14.924
Банкте теңгемен ақша қаражаты	67.067	137.121
Банкте басқа шетел валютасында ақша қаражаты	6.018	1.980
	3.621.168	1.515.841

2019 жылы 3 айға дейін орналастыру мерзімі бар қысқа мерзімді депозиттерге есептелген пайыздық кірістер 99.216 мың теңге (2018 жылы: 43.885 мың теңге) болды (26-ескертуге).

15. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

2018 жылдың және 2018 жылдың 31 желтоқсанына жарғылық капитал толығымен төленді және былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Иелік ету, %	Сомасы
ҚМГ ҰК	100	11.575.721
	100	11.575.721

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компания 418.000 мың теңге (2018 жылы: 0 теңге) мөлшерінде дивидендтерді жариялап, Бас компанияға төледі.

16. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау бойынша міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Ең төменгі жалдау төлемдері		
Бір жыл ішінде	2.245.468	2.136.311
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	2.822.103	4.888.542
Ең аз жалдау төлемдерінің жиыны	5.067.571	7.024.853
Қаржылық шығыстарды шегере отырып	(227.736)	(535.253)
Ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны	4.839.835	6.489.600
Ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны		
Бір жыл ішінде	2.141.607	1.976.175
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	2.698.228	4.513.425
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	4.839.835	6.489.600

2017 жылғы шілдеде Компания «Al Hilal» Ислам Банкі» АҚ банкімен Компания ТШО компаниясына қызметтерді көрсету үшін пайдаланатын «ЭМБА», «ТАЛАС» және «ИРГИЗ» сүйреушілермен білдірілген көлік құралдарын алуға арналған жалдау шартын жасады. Жалдау мерзімі 2021 жылғы 4 тамызда аяқталады. Жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін және жалдау шарты бойынша барлық міндеттемелер орындалғаннан кейін сүйреушілерге меншік құқықтары Компанияға өтеді.

Сондай-ақ, жалдау міндеттемелерінің құрамында қойма үй-жайы мен «Ақтау» танкеріне қатысты «Жалдау» 16 ХҚЕС-ті бастапқы қолданумен байланысты міндеттемелер білдірілген (5-ескертуге).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

16. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгеріс

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгерістерге мыналар кірді:

Мың теңгемен	2019 жылдың 1 қаңтарына	Ақша ағындары	Пайыздарды төлеу	Бағамдық айырмадағы өзгеріс	Басқасы	2019 жылғы 31 желтоқсан
Төленуге жататын дивидендтер	-	(418.000)	-	-	418.000	-
Жалдау бойынша міндеттемелер	6.489.600	(2.291.498)	(358.021)	(34.247)	1.034.002	4.839.836
	6.489.600	(2.709.498)	(358.021)	(34.247)	1.452.002	4.839.836

Мың теңгемен	2018 жылдың 1 қаңтарына	Ақша ағындары	Пайыздарды төлеу	Бағамдық айырмадағы өзгеріс	Басқасы	2018 жылғы 31 желтоқсан
Жалдау бойынша міндеттемелер	4.236.217	(849.598)	(190.825)	841.035	2.452.771	6.489.600
	4.236.217	(849.598)	(190.825)	841.035	2.452.771	6.489.600

«Басқасы» бағанына жарияланған дивидендтерді есептеуден болған әсер, жалдау міндеттемелері бойынша есептелген пайыздардың әсері, 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың нәтижесінде жалдау міндеттемелерін мойындау жатады.

17. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖАЛДАУ ҮШІН АЛЫНҒАН АВАНСТАР

Операциялық жалдау үшін алынған аванстар ТШО-дан жаңадан жасап шығарылған «Барыс», «Бүркіт» және «Сұңқар» оздігінен жүретін баржаларды жалдау үшін алынған алдын ала төлемнің бір бөлігін білдіреді. Алдын ала төлемнің іс жүзіндегі бұл бөлігі осы кемелерді жасап шығаруға жұмсалды және аванс бұл кемелерді операциялық жалға беруден түсетін кірістердің есебінен жабылады деп болжанады. 2018 жылы ТШО-мен жасалған құрылыс модульдерін тасымалдау шартына сай Компания бұл кемелерді операциялық жалға әр кеме үшін 850 күн ең аз жалдау мерзіміне берді.

18. ШАРТ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарт бойынша міндеттемелер былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар	3.451.486	9.731.271
Негізгі құралдарды жеткізуге берілген аванстар	953.697	-
Тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар бойынша қаржы компоненті	467.075	718.251
	4.872.258	10.449.522
Қысқа мерзімді	4.800.157	6.877.191
Ұзақ мерзімді	72.101	3.572.331

Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар ТШО-дан құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған алдын ала төлемнің бір бөлігін білдіреді. Алдын ала төлемнің іс жүзіндегі бұл бөлігі оздігінен жүретін баржаларды жасап шығаруға жұмсалды және аванс құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтерінен түсетін кірістердің есебінен жабылады деп болжанады.

2018 жылы ТШО-мен жасалған құрылыс модульдерін тасымалдау шартына сай Компания бұл қызметтерді оздігінен жүретін баржаларды ТШО-ға операциялық жалға бере салысымен көрсете бастады. Тасымалдауды басқару қызметтерін көрсету кезеңі әр кеме үшін 850 күн.

Негізгі құралдарды жеткізу үшін алынған аванстар 951.212 мың теңге сомасында «Ақтобе», «Атырау», «Орал» танкерлерінің сатылуы үшін алдын ала төлемді білдіреді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

19. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Сауда кредиторлық берешек	3.214.391	3.384.270
Еншілес ұйымдардың сауда кредиторлық берешегі	33.668	101.846
Басқа да кредиторлық берешек	5.532	394.039
	3.253.591	3.880.155

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	2.075.873	3.438.427
Теңге	1.169.011	436.354
Еуро	6.514	1.385
Басқа	2.193	3.989
	3.253.591	3.880.155

20. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлер алдындағы берешек (оның ішінде демалыстар бойынша резерв)	402.685	441.641
Төленуге жататын ҚҚС	341.759	595.539
Төленуге жататын басқа салықтар	38.668	20.050
Басқасы	129.173	-
	912.285	1.057.230

21. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталған жылға табыс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Қызмет түрлері		
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқарудан түскен түсім	12.615.691	7.397.557
Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім	1.881.840	4.048.553
Құрғақ жүктерді тасымалдау	1.385.167	-
Шарт міндеттемелері бойынша пайыздық кіріс	719.964	422.343
Сервистік флот қызметтерін көрсетуден түскен түсім	546.911	1.207.690
Мұнайды тасымалдау кезіндегі демерредж	101.397	103.295
Ашық мұнай тасуларын мониторингілеуден және жоюдан түскен түсім	-	836.719
Басқасы	115.244	30.494
	17.366.214	14.046.651

Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім Каспий теңізінде тасымалдау қызметтерін көрсетумен байланысты болды. 2019 жылдың ішінде бұл қызметтерді негізгі сатып алушылар Eurasian Trading and Shipping FZE және BELVION GROUP Ltd болып табылды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

21. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ (жалғасы)

2018 жылы Компания ТШО-мен жасалған келісім бойынша құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтерін көрсете бастады. Бұл қызметтерге басқару мен пайдалану қызметтері және жалға берілген өздігінен жүретін баржалар бойынша техникалық басқару қызметтері, сондай-ақ экипажды құрамдау жатады. 2019 жылы Компания модульдерді тасымалдау қызметтерін көрсетуді жалғастырды.

Сервистік флот қызметтерін көрсетуден түскен түсім Компанияның сүйреуші кемелерінің, жабдықтау кемелерінің, сондай-ақ жүктерді тасымалдайтын баржалардың қызметтерін көрсету қызметімен білдірілген.

Шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін қоспағанда, Компанияның барлық қызметтері бойынша түсім уақыт кезеңінің ішінде танылады. Мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған көлем мен Компания мен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша түскен түсім.

2019 жылдың ішінде Компания 6.991.009 мың теңге (2018 жылы: 3.970.322 мың теңге) мөлшерінде жыл басына шарт бойынша міндеттемелер құрамына қосылған сомаларға қатысты түсімді мойындады.

22. ЖАЛҒА БЕРУДЕН ТҮСКЕН КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалдаудан түскен кіріс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Өздігінен жүретін баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	17.482.561	10.645.264
Танкерлерді операциялық жалға беруден түскен кірістер	2.341.243	1.286.937
Құрғақ жүк таситын кемелерді операциялық жалға беруден түскен кірістер (ББЧ)	242.838	-
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кірістер (6-ескертпе)	208.304	228.931
Баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	77.254	-
	20.352.200	12.161.132

2019 жылы Компания өзінің өздігінен жүретін баржаларын ТШО-ға операциялық жалға берді. 2019 жыл үшін жалдаудан кіріс алуға әкеп соқтырған тікелей операциялық шығыстар (көрсетілген қызметтердің өзіндік құнында көрсетілген жөндеу және техникалық қызмет көрсету жатады) 7.465.525 мың теңге (2018 жыл: 4.140.144 мың теңге) болды.

2018 жылы Компания SOCAR LOGISTICS DMCC операциялық жалға бес танкерді берді. Жалдау мерзімі үш жылды құрайды, алайда SOCAR LOGISTICS DMCC жасалған шартқа сай жалдау мерзімін тағы екі жылға ұзарта алады. 2019 жылғы тікелей операциялық шығыстар 1.180.074 мың теңге (2018 жылы: 542.352 мың теңге) болды.

23. КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін көрсетілген қызметтердің өзіндік құны былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Өздігінен жүретін баржаларды жалға беру (22-ескертпе)	7.465.525	4.140.144
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару	5.289.050	2.877.049
Құрғақ жүктерді таситын кемелерді пайдалану шығыстары	2.459.379	-
Шикі мұнайды тасымалдау	1.806.297	3.855.671
Сервистік флот және ашық мұнай тасуларын мониторингілеу және жою бойынша шығыстар	1.346.543	2.375.958
Танкерлерді жалдау	1.180.074	542.352
Құрғақ жүктерді тасымалдау үшін кемелерді жалдау	264.479	-
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	191.696	258.066
Басқасы	67.025	30.537
	20.070.068	14.079.777

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

23. КӨРСЕТИЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ (жалғасы)

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Кемелерге техникалық қызмет көрсету және басқару	8.158.800	4.906.617
Тозу және амортизация	3.817.604	2.876.276
Флотты жалдау	3.731.966	3.387.696
Жағар май мен басқа да материалдар	782.627	572.131
Негізгі құралдарды жөндеу	589.993	–
Жалақы және тиісті салықтар	524.124	542.477
Порт алымдары	509.253	492.045
Бөгде мамандардың қызметтері	425.554	56.367
Сақтандыру шығыстары	306.877	193.461
Сүйреу қызметтері	289.725	–
Кемелерге агент қызметін көрсету	229.123	44.153
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	145.365	206.001
Табыс салығын қоспағанда, басқа да салықтар	63.588	61.993
Танкерлердің кірепұлы	–	479.633
Басқасы	495.569	260.927
	20.070.068	14.079.777

24. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жалпы және әкімшілік шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Жалақы және тиісті салықтар	735.866	724.530
Басқарушы персоналға сыйлықақылар бойынша резерв	264.883	262.136
Кәсіби қызметтер	265.967	84.339
Басқа салықтар	166.712	404.808
Жөндеу және қызмет көрсету	126.184	39.722
Іссапар шығыстары	96.931	78.975
Тозу және амортизация	77.540	72.390
Өлеуметтік шығыстар	63.814	38.981
Дебиторлық берешектің құнсыздануы	60.804	18.201
Мүшелік жарналар	34.000	30.789
Сақтандыру	13.413	9.392
Жалдау	9.921	56.672
Тренингтер	9.314	4.827
Байланыс қызметтері	6.854	5.443
Банк комиссиясы	6.839	12.413
Материалдар	5.636	20.554
Өкілдік шығыстары	3.623	2.496
Басқасы	68.917	95.905
	2.017.218	1.962.573

25. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін басқа да операциялық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Шығыстарды өтеу	681.767	1.308.660
Айыппұлдар мен есімақылардан болатын кірістер	2.200	63.705
Басқасы	170.852	48.400
	854.819	1.420.765
Үшінші тараптардың басқа да қызметтері	–	(410.699)
Басқасы	(32.261)	(52.335)
	(32.261)	(463.034)

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Пайыздық кіріс (14-ескертпе)	99.216	43.885
	99.216	43.885
Түсім әкелетін шарттар бойынша пайыздар	(468.788)	(606.345)
Жалдау міндеттемелері бойынша қаржылық шығыстар	(305.582)	(346.068)
Қаржылық кепілдік міндеттемелері бойынша қаржылық шығыстар	(78.581)	(153.714)
	(852.951)	(1.106.127)

27. ПАЙДА САЛЫҒЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Пайдаға салынатын ағымдағы салық бойынша шығыс	2.270.834	1.079.552
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	123.630	238.752
Кейінге қалдырылған салық бойынша (жеңілдік)/шығыс	(521.547)	2.192.010
	1.872.917	3.510.314

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстардың үнемділігімен бірге пайда салығының ресми мөлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын пайда салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	2.927.875	7.389.068
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша пайда салығы бойынша шығыстар	585.575	1.477.814
Шетелдік еншілес ұйымдардың салық салынатын кірісі	488.935	40.037
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	123.630	238.752
Бухгалтерлік пайдада ескерілмеген ПБР бойынша салық салынатын кіріс	384.023	-
ҚР-да тіркелген кемелер бойынша салық салынбайтын кірістер	-	(275.632)
Салық заңнамасындағы өзгерістер (30-ескертпе)	-	1.716.895
Құнсыздану залалы	30.673	204.217
Алынған дивидендтер бойынша кірістер	-	(2.373)
Басқа да ауыспалы айырмалар	260.081	110.604
Пайда салығы бойынша шығыстар	1.872.917	3.510.314

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ПАЙДА САЛЫҒЫ (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кейінге қалдырылған салық бойынша қозғалыс былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2019 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы	2018 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы	2017 жылғы 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер					
Шарт бойынша міндеттемелер	655.795	(874.142)	1.529.937	1.529.937	-
Жалдау үшін алынған аванстар	148.838	148.838	-	-	-
Күтілетін несие залалдарын бағалау резерві	33.184	12.313	20.871	9.580	11.291
Сыйлықақы төлемдері бойынша резерв	70.738	18.311	52.427	52.427	-
Басқа да есептеулер	19.353	(25.203)	44.556	24.455	20.101
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	927.908	(719.883)	1.647.791	1.616.399	31.392
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер					
Негізгі құралдар мен инвестициялық жылжымайтын мүлік	3.057.589	(1.241.430)	4.299.019	3.808.409	490.610
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	3.057.589	(1.241.430)	4.299.019	3.808.409	490.610
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттеме	2.129.681	(521.547)	2.651.228	2.192.010	459.218

28. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ

2009 жылғы маусымда Компания Еуропалық Қайта Құру және Даму Банкінен (бұдан әрі – «ЕҚҚДБ») алынған қарыз бойынша «Маңғыстау Облысының Кеме жөндеу Зауыты» ЖШС (бұдан әрі – «МОКЖЗ») қауымдасқан компаниясының міндеттемелеріне қаржылық кепілдікті шығарды. Қаржылық кепілдік шартына сай МОКЖЗ берешекті уақтылы өтей алмаған жағдайда Компания МОКЖЗ берешегі сомасының 30%-ын (капиталға қатысу үлесіне пропорционалды) төлеуі тиіс.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ ЕҚҚДБ берешегінің пайыздары мен негізгі сомаларын лайықты түрде төлей алмады, сондай-ақ қарызбен байланысты белгілі бір міндеттемелерді бұзды. Сондай-ақ, МОКЖЗ-дегі үлестің 50% иелік ететін «Топаз Энерджи» кепілдік келісімінен шықты. Осылайша, Компания мен «Балықшы» ЖШС арасындағы үлес тиісінше 30% және 20% мөлшерінде бөлінді. Нәтижесінде Компанияға үлестің 60% тиесілі болды.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ-нің ЕҚҚДБ алдындағы берешек сомасы 11.603.268 мың АҚШ доллары болды. 2013 жылғы 1 тамызда Компания «Балықшы» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 30%-ын сатты. Қаржылық кепілдік туралы шарттың талаптарына сай, Компанияның қаржылық кепілдік бойынша міндеттемені ЕҚҚДБ келісімінсіз үшінші тараптарға беруге құқығы жоқ. Нәтижесінде, кепілдік бойынша құқықтар «Балықшы» ЖШС-не өтпеді және Компания бұрынғысына үлестің 60%-ы үшін жауапкершілік көтереді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ (жалғасы)

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне Компания ЕҚҚДБ-ден Компанияны қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелерді орындаудан босату туралы формальды хабарламасын алмады. 2019 жылы ЕҚҚДБ шағымы бойынша Арбитраждық сотта тыңдаулар болды, мұнда ЕҚҚДБ наразылығы ішінара былайша қанағаттандырылды:

- 4.223.796 АҚШ доллары (кепілдік міндеттемелері бойынша негізгі борыш), сондай-ақ 2019 жылғы 22 маусымнан бастап міндеттемелер орындалғанға дейін мерзімі өткен әрбір күн үшін 543,29 АҚШ доллары мөлшеріндегі өсімақы;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, бұл шығыстарды ЕҚҚДБ төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде 610.000 фунт стерлинг (ортақ тәртіппен, арбитражға шығындарды өтеу);
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, арбитраждың қаламақысын өтеу есебінен 51.670 фунт стерлинг;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, LCIA қаламақысын төлеу есебінен 4.245,64 фунт стерлинг.

Осылайша, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания сот шешіміне сәйкес 2.003.093 мың теңге (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 1.893.585 мың теңге) сомда қаржылық кепілдік бойынша жоғарыда көрсетілген барлық міндеттемелерді мойындады. Компания 78.581 мың теңге (2018 жылы: 153.714 мың теңге) мөлшерінде пайыздың есептелуімен байланысты қаржылық шығыстарды, сондай-ақ 30.928 мың теңге (2018 жылы: 248.953 мың теңге) сомда теріс бағамдық айырманы мойындады.

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

Байланысты тараптарға Компанияның негізгі басқарушы персоналы, Компанияның негізгі басқарушы персоналына тікелей немесе жанама күйде едәуір үлес тиесілі болатын компаниялар, «ҚМГ» ҰК тобына кіретін компаниялар және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ бақылайтын басқа да компаниялар кіреді.

Байланысты тараптармен мәмілелер міндетті түрде нарықтық шарттарда жүзеге асырылмаған тараптар арасында келісілген шарттарда жасалды. Жыл соңына отелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар пайызсыз болып табылады және есеп айырысулар, бұдан әрі көрсетілгенді қоспағанда, ақшалай жасалады. 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компания байланысты тараптардың берешегіне қатысы бар дебиторлық берешектің күтілетін несие залалдарын 33.106 мың теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 20.206 мың теңге) мөлшерінде көрсетті.

Мұндай бағалау байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылған нарықты тексеру арқылы әрбір есепті кезеңде жасалып отырды.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен елеулі мәмілелер, сондай-ақ 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанына қалыптасқан қалдықтар төменде көрсетілген:

Кірістер

Мың теңгемен	2019 жыл	2018 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	540.956	9.633
«Құрық порты» ЖШС	281.718	17.283
«Транстелеком» АҚ	16.080	-
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Теңізшевройл» ЖШС	29.631.460	19.141.256
КМГ Кашаган Б.В.	2.999	-
Басқа	132.373	151.893
	30.605.586	19.320.065

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Сатып алу

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	693.780	-
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	258.356	231.907
«Құрық порты» ЖШС	19.863	18.171
«Қазатомөнеркәсіп» МАЭК» АҚ	977	21.555
Басқа	16.701	17.146
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
КМГ Кашаган Б.В.	427.843	231.276
«ТеңізСервис» ЖШС	44.140	38.408
Басқа	3.310	17.061
	1.464.970	575.524

Еншілес ұйымдар

Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд	101.142	2.062.948
-----------------------------	---------	-----------

Компанияның еншілес ұйымдарынан алынған дивидендтер

«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК ЛТД»

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компанияның еншілес ұйымы «Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд» дивидендтерді жариялаған жоқ (2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 11.866 мың теңге) болды.

Сауда және басқа да дебиторлық берешек, берілген қарыздар мен берілген аванстар

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	448.568	-
«KTZ EXPRESS» АҚ	251.907	-
«Құрық порты» ЖШС	7.168	192
«Транстелеком» ЖШС	1.501	6.123
«Қазпошта» АҚ	204	94
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Теңізшевройл» ЖШС	3.294.528	6.469.691
Басқасы	10.790	22.850
	4.014.666	6.498.950
Еншілес ұйымдар		
Алтай Шиппинг Лтд	-	569.773
Алатау Шиппинг Лтд	-	569.773
	-	1.139.546

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Сауда және басқа да кредиторлық берешек, шарт бойынша міндеттемелер және алынған аванстар

Мың теңгемен	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«ҚТЖ ҰК» АҚ	5.385	11.490
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	-	1.626
Басқа	354	551
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы және едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Теңізшевройл» ЖШС	8.885.336	24.452.906
КМГ Кашаган Б.В.	67.363	89.706
«ТеңізСервис» ЖШС	2.931	8.548
Басқа	5.738	254
	8.967.107	24.565.081
Еншілес ұйымдар		
Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд	33.668	101.846

Компания «Kazmortransflot UK Ltd»-нен жасалған жалдау шарты бойынша пайдаланатын «Ақтау» танкері негізгі құрал 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап 720.394 мың теңге бастапқы құнымен пайдалану құқығы нысанындағы актив ретінде жіктеледі, бұл шарт бойынша 36.499 мың теңге мөлшерінде қаржылық шығыстар танылған. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау үшін берешек 225.166 мың теңге болды.

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персонал 4 адамнан тұрды (2018 жылы: 4 адам). Қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы есептің жалпы және әкімшілік шығыстарына қосылған 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген жалпы сыйақы сомасы 275.956 мың теңгені (2018 жылы: 332.797 мың теңге) құрайды. 2019 жылы, негізгі басқарушы персоналға сыйақы негізінен жыл нәтижелерінің қорытындылары бойынша жалақы мен бонустан тұрады (2018 жыл: негізінен жалақыдан тұрады).

30. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салық салу

Қазақстандық салық, валюталық және кеден заңнамасы түрлі талқылауларға жол береді және жиі өзгеріп отырады. Компания басшылығының операцияларға және Компания қызметіне қатысты қолданылатын мұндай заңнаманы түсіндіруі тиісті органдармен даулануы мүмкін. Қазақстанда болған жуырдағы оқиғалар салық органдары заңнаманы түсіндіру және салық есептеулерін тексеру кезінде бұдан да қатаң ұстанымды ала алатындығын көрсетті.

Салдарынан, салық органдары бұрын шағым қоймаған мәмілелер мен есепке алу әдістері бойынша шағымдар қоюы мүмкін. Нәтижесінде едәуір қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдар есептелуі мүмкін. Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің 5 (бес) күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексерулер бұдан да ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін.

Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса жекелеген қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды ХҚЕС-ке сәйкес көрсетуге қатысты пікірлер.

Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың түпкі сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Компания басшылығы 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелері оларға дұрыс түсіндірілді және салық, валюта мен кеден заңнамасының бөлігінде қабылданған Компанияның ұстанымы дау бола қалған жағдайда сәтті қорғалады деп пайымдайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

30. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Салық салу (жалғасы)

2016 жылдың ішінде 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген, Компанияға ықпалын тигізетін салық заңнамасында өзгерістер болды. Атап айтқанда, заңды тұлғалардың Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде тіркелген кемелер еңбегімен тапқан жүктерді тасымалдаудан түскен кірістер бойынша пайда салығы 100%-ға азаяды. Бұл мұндай кірістер пайда салығынан босатылатындығын білдіреді. 2016 жылы Компания өз кемелерін Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде қайта тіркеді.

2018 жылы Компания бұл кемелерді жалға берді. Ойткені Компания бұл кемелердің жүктерді тасымалдау қызметін жүзеге асыруынан кірістерді алуды тоқтатты, пайда салығының 100%-ға азайтылуы бұдан былай қолданылмады. 2019 жылы Компания тіркелген кемелердің үшінші тұлғаларға жалға берілуіне орай пайда салығынан босатылу талаптарын қолданбады.

Сот шағымдары

Әдеттегі қызметті жүзеге асыру барысында Компания сот шағымдарының немесе істерінің мәні болуы мүмкін. Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта Компания қызметінің нәтижелеріне немесе оның қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер ете алатын ағымдағы қандай да бір сот істері немесе шағымдар жоқ.

Компания нақты жағдайларды ескере отырып елеулі міндеттемелердің пайда болу ықтималдығын бағалайды және тиісті резервті өзінің жекелеген қаржылық есептілігінде міндеттеменің пайда болуына әкеліп соқтыратын оқиғалар болады, ал тиісті міндеттеменің сомасы шынайы түрде айқындала алады деген жеткілікті ықтималдылық болғанда ғана көрсетеді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы жекелеген қаржылық есептілікте сот шағымдары бойынша резервтер көрсетілмеді.

Экологиялық мәселелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнама даму үдерісінде, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар өте қатаң болуы мүмкін. Заңнамада қолданылып жүрген ережелер, азаматтық талаптар немесе өзгерістерді өте қатаң түсіндіру нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті міндеттемелер дұрыс бағалануы мүмкін емес. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның жеке қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді.

Келешек операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Компания жалға беруші ретінде

Компания өздігінен жүретін баржаларды, танкерлерді және офистік үй-жайларды операциялық жалға беру шарттарын жасады. Бұл жалдау шарттары 2 жылға дейінгі мерзімдерге жасалды. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау элементтерін қамтитын операциялық жалдау шарттары бойынша, сондай-ақ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша келешек кезеңдерде алынуга жататын ең аз жалдау ақысы мыналарды құрайды:

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жыл	2018 жыл
Бір жыл ішінде	13.643.041	18.252.134
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	294.687	20.998.909
Бес жылдан жоғары	-	-
	13.937.728	39.251.043

31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржы құралдары ақша қаражаты мен оның баламаларынан, қысқа мерзімді банк депозиттерінен, сауда және басқа да дебиторлық берешектен, сауда және басқа да кредиторлық берешектен және шаруашылық қызметті жүргізуден тікелей туындайтын қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелерден тұрады. Компания қаржы құралдарымен сауда жасаған жоқ.

Компания валюталық тәуекелге, несиелік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш. Компания басшылығы мұндай тәуекелдерді басқару процесін бақылайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Компанияда қаржылық құралдарға байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуда туындайтын қиындықтар тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақшалай қаражаттардың тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Бұл құрал қаржылық инвестицияларды және қаржы активтерін өтеу мерзімін ескереді.

Келесі кестеде келісімшартты дисконтталмаған төлемдердің негізінде 2019 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша жиынтық деректер келтірілген.

<i>Мың теңгемен</i>	Талап еткенге дейін	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2019 жылдың 31 желтоқсанына						
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	1.159.600	1.084.996	2.822.975	-	5.067.571
Қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелер	2.003.093	-	-	-	-	2.003.093
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	908.430	2.345.161	-	-	-	3.253.591
	2.911.523	3.504.761	1.084.996	2.822.975	-	10.324.255
2018 жылдың 31 желтоқсанына						
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	1.076.967	1.059.587	4.888.299	-	7.024.853
Қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелер	1.893.585	-	-	-	-	1.893.585
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	381.039	3.499.116	-	-	-	3.880.155
	2.274.624	4.576.083	1.059.587	4.888.299	-	12.798.593

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағаштығы бірінші кезекте АҚШ доллары мен Еуроға білдірілген Компанияның қарыздары бойынша берешекпен және сауда кредиторлық берешекпен білдірілген. Осылайша, валюта бағамдарының өзгерісі Компанияның жекелеген қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпал ете алады.

Төмендегі кестеде Компанияның 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салық салынғанға дейінгі табысының (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістерінің салдарынан) басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізді түрде болжауға болатын АҚШ доллары мен еуроның айырбас бағамының өзгеруіне сезімталдылығы көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	Айырбас бағамының ұлғаюуы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері	Айырбас бағамының ұлғаюуы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері
АҚШ доллары	+12,00%	130.036	+14,00%	(32.384)
	-9,00%	(97.527)	-10,00%	23.131

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Неснелік тәуекел

Неснелік тәуекел, негізінен, ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша, сондай-ақ, өтелмеген дебиторлық берешек пен расталған операцияларды қоса алғанда, клиенттерге қатысты туындайды. Банктер мен қаржы мекемелеріне қатысты, тек рейтингісі жоғары мекемелер ғана қабылданады. Компания өз қызметтерін тек қаржылық жағдайы тұрақты және тиісті несие тарихы бар бірнеше ірі сатып алушыларға ғана көрсетеді. Күтілетін несие залалдарының бағалау резервтерін шегере отырып, ақша қаражаты мен оның баламаларының және дебиторлық берешектің баланстық құны неснелік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды сомасын білдіреді. Компанияның ішкі рейтингтерді тағайындау және контрагенттерге несие лимиттерін белгілеу саясаты жоқ.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн соған құрал, тарату кезінде мәжбүрлі сату немесе өткізу мәмілелерінен басқа, мұндай мәмілені нарықтық талаптарда жасағысы келетін және мәлім тараптардың арасында ағымдағы мәміледе айырбасталуы мүмкін сома ретінде айқындалады.

Қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін ұқсас неснелік тәуекел мен талаптары бар қаржылық құралдар үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып нарықтық пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады. Әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін активтер мен міндеттемелер жағдайында, келешек ақша ағындары ұқсас өтеу мерзімдерімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының, қысқа мерзімді банк депозиттерінің, сауда және басқа да дебиторлық берешектің, сауда және басқа да кредиторлық берешектің және қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелердің баланстық құны осы құралдардың қысқа мерзімді сипатының салдарынан шамамен олардың әділ құнына тең болды.

Капиталды басқару

Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Компания өз капиталын басқарады.

Компанияның капиталын басқару қатысушының капиталын басқару стратегиясына қатаң тәуелді болады. Капиталды басқару жөніндегі шешімдердің көпшілігі қатысушының тиісті комитеттерімен келісе отырып қабылданады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе түзету үшін қатысушы Компанияның жарғылық капиталын ұлғайта алады және/немесе Компанияға барлық елеулі сыртқы қарыздарға кепілдіктер бере отырып, үшінші тараптардан қарызға қаржыландыруды алуға уәкілеттік бере алады.

32. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2020 жылғы қаңтарда Компания ЕКҚДБ шағымы бойынша Арбитраждық соттың шешімін алды, мұнда ЕКҚДБ наразылығы ішінара қанағаттандырылды. Бұл қаржылық есептілікте ЕКҚДБ алдындағы міндеттеме толық көлемде көрсетілді.